

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 „ — „

Na štvrt roka — 1 „ 20 „

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Otvorený list.

Ablegát volebného okresu stupavského *Ján Trubínyi*, následkom lživých a bezzákladných nápadov, akými osobu jeho luteránsky «Slovenský Týždenník» a v Skalici vychodiace takrečené «Katolícke Noviny» deň po deň nesvedomite obrážajú, k voličom svojho okresu obrátil sa «Otvoreným Listom», ktorý v záujme pravdy a k odhaleniu nespravodlivých lhárov uverejňujeme na prvom mieste: Otvorený list k volebnému futu stupavského okresu. Luteránsky «Slovenský Týždenník» ako aj takrečené «Katolícke Noviny» od jedného času mnoho sa zaoberajú s mojou osobou. Každé slovo však čo o mne píšu je *úplná lož a zlomyseľné očerňovanie*. Známe mi je, že tie na cti ubližujúce «dopisy» kujú sa v luteranskej továrni na nákovu závisti. Ja sa neidem do zvydy púšťať ani s luteránskym «Týždenníkom», ktorý v každom čísle oflinkuje katolíctvo, ani s «Katolíckymi Novinami» a preto sa rovno obraciam ku tým, čo ešte neni sú pobití vlčou tmou, aby videli pravdu.

Neidem sa zaoberať so všetkými zo závisti a nenávisťi pochádzajúcimi falošnými dopismi, bo by to nemalo konca-kraja, len niektoré prednesiem, aby som dokázal po jak *krivých cestách* chodia tak «Týždenník» ako aj «Katolícke Noviny» a s nimi spolu aj tí, čo sú už vlčou tmou pobití.

Už viac razy písali že: «Trubínyi na prešporskom stoličnom shromážení to povedal: naničhodník je ten kto ho neuzná za šovinistického maďaróva.

Toto je bezočivá a nehanebná lož.

V stoličnom shromážení prešporskom dňa 21. septembra r. 1902. vydržiavanom jednalo sa tom, aby sa zvýšil plat stoličným úradníkom. Ponevác však platy tieto ešte len nedávno v stoličnom shromážení dňa 16. decembra r. 1901. vydržiavanom zvýšené boly, ja som proti tomuto novému zvýšeniu vystúpil, keď som dokázal, že

naši páni úradníci majú už pekné platy, povedal som ďalej, že ľud stone pod farchou veľkých daní, že viac platíť nemôže, komu je málo, otvorenú cestu má hore aj dolu, nech si hľadá inú službu. Už začiatkom mojej reči sa veľmi hniezdili páni liberáli, pri týchto slovách ale strhol sa taký hluk a revot, že podobného nebolo ani pri múroch Jericha. Aj legátky lietaly v luftu. Vlastizradca a iných mňa na cti hlboko urážajúcich výrazov dostalo sa mi bár kolko. Ponevác pán viceispán ako predseda shromáženia nechcel, alebo nevedel pokoj zaviesť, ja som prestal rečniť. V shromážení dňa 15. decembra vydržiavanom upomenul som pána viceispána na jeho povinnosť, ktorú mal ako predseda vyplniť a nemal dopustiť, aby ma kadejakí ľudia stoličného shromáženia nehodnými výrazmi urážali. Dotično tých planých výrazov ale, ktoré ma na mojej cti hlboko urazili osvedčil som sa nasledovne: *môj po dnes minulý život je otvorená kniha, v ktorej môže bársko slobodne hľadať. Kto sa ale opováži aj naďalej na cti ma urážať, ten je horší ako človek, čo na ceste ľudí zabíja.*

Toto odpovedám aj luteránskemu «Týždenníku», ktorý moje slová, akými som ja svoju česť proti hnusným nápadom zbesnelých liberálov bránil, jednostajne prekrúca a mňa tak predstavuje ako nepriateľa slovenského ľudu. To je ozaj po luteránsky! Prečo ale luteránsky «Týždenník» a dopisovatelia «Katolíckych Novín» nemajú smelosti dopisy jejich pod vlastným menom uverejňovať? Prečo? Bo si ich len sami kujú v redakciach, alebo ich dostávajú z luteranskej továrne.

«Katolícke Noviny» uverejnily dopis o prešporskom stoličnom shromážení dňa 18. novembra vydržiavanom. Tu sdeluju, že sa tam pojednávalo: 1. o tom, aby sa zakázalo platíť kráľovské dane; 2. žiadalo sa maďarské kommando; 3. zavrhnuté bolo všeobecné volebné právo s tajným hlasovaním. Ku koncu tieto «Katolícke Noviny» nasledovne píšu: najkrajšie na

celom zasadnutí bolo chovanie sa stupavského ablegáta Trubinyho. Tento pán bez všetkého odhlasoval všetky návrhy, ktoré nám krivdia na vačku, ktoré sú proti slovenčine a proti právam ľudu.

Divím sa tomu, že ešte aj «Katolícke Noviny» *takú lož vedia uverejňovať*, akéj by iné na pravde založené nekatolícke noviny zaiste neuverejnili. Ja som ani na septembrovom, ani na novembrovom zasadnutí *nebol* a účasť na nich *nebral* lebo v septembri som bol v Štajersku, a v novembri na návšteve sestry v Holomúci. Na zasadnutí nebyť a tam predsa bez všetkého odhlasovať na všetky návrhy, také kumšty naozaj *neviem prevádzať*. Snáď to vedia učiť «Katolícke Noviny». Tieto noviny ja bez všetkého hnevu len na to upozorňujem, ako sa opovážily jeden čas napádať iné noviny, že donášajú falošné dopisy a napádajú nevinné osoby, *keď ony to samé robia? Viac pravdy a viac lásky «Katolícke Noviny»! Veď všetci chceme za kresťanské zásady bojovať. Či nie?*

Písaly ďalej «Katolícke Noviny» že som ja na sneme ani slova neztratil o regulovaní rieky Moravy. — Toto ozaj len vlčou tmou razený môže povedať o mne, kto nenie zaslepený, ten musí uznať moju pracovitnosť v tejto záležitosti.

Aj z toho ma obviňujú, že bych ja bol povedal, že treba všetky školy pomadačiť. — Ale že kde, kedy a pred kým som to povedal, to dokázať nevedia. Moje presvedčenie v tejto záležitosti je nasledujúce: ja zatracujem tie šovinistické požiadavky, aby sa dietky nášeho slovenského ľudu vo vedomostách len v štátnej, t. j. len v maďarskej reči vyučovali, bo by sme takto len oslov vychovávali. Štát len tak môže prekvitať, keď občania jeho dôkladne sú vzdelaní. Dietky slovenského jazyka musia sa teda vo vedách pre život potrebných vyučovať len v materinskej reči. Pri tom ale zadosť treba učiť aj nariadeniam a požiadavkam toho štátu, ktorého sme občania.

S pozdvihnutým čelom môžem teda verejne tú otázku predložiť ako luteránskeму «Týždenníku», tak aj «Katolíckym Novinám», či máte svedomie, že sa osmelujete toľko falošnosťou váľať na osobnosť, ktorý vždy svedomite a nad moje sily pracujem za každého, čo sa v spravodlivej veci ku mne utieka. Dvere moje otvorené sú vo dne v noci pre každého, ani neznám žiadneho unovania, abych potrebným a utisknutým pomosť mohol.

Zarovnak sa to má aj s tým tak mnoho spomínaným maďarským kommandom. S týmto tiež huckajú proti mne a tvrdia, že si ho ja žiadam. Dotyčno tohoto uverejňujem tu tiež moje náhlady. Kto má uši, ten viac krát mohol slyšať, že som sa o tejto otázke nasledovne vyslovil: čo sa kom-

manda týče, to nepotrebujeme načínať, bo sa z toho ešte nikto nenajedol. Najprv postavme malých roľníkov, remeselníkov a kupcov na nohy, učíme ich neodvislých a potom máme dost času rozmýšľať nad tým, čo je lepšie: «rechts um!» alebo «jobbra át!»

Takto pravdomluvní sú luteránsky «Slovenský Týždenník» a s ním dopisovatelia «Katolíckych Novín». Voličia stupavského okresu majú včul príležitosť vybrať si, kto mlúvi pravdu: ten-li čo medzi nimi prebýva, alebo ti páni novinkári!

★

Čo sa týče hraničných šraniek (rozluky cla), je vôbec známo, že som ja od počiatku bol proti tomuto návrhu. Ponajprv preto, lebo som tej mienky, že naša najviac s roľníctvom sa zabierajúca krajina, po toľkých hospodárskych a peňažných nehodách nezniešla by to strasenie spoločnosti, s akým spojené je prevedenie tejto otázky. Po druhé som ale preto proti tomuto návrhu, bo som celkom presvedčený o tom, že keby on pritomne do života uvedený bol, obecnstvo naše upadlo by ešte viac do pazúrov nových peňažných magnátov, následkom čoho by tak roľníci ako aj remeselníci len hlbšie upadli do jejich služobníctva a prišli o celú jejich samostatnosť. Táto hospodárska premena ostatne nemôže mať ťažkých následkov pre naše pohraničné kraje, nemáme teda príčiny škody sa z toho obávať, ponač náš pozemský výnos, akožto pokrmné články pod clo, t. j. pohraničnú daň padnúť nemožu.

Progresnú, t. j. postupujúcu daň žiadam už od piatich rokov. Táto daň ohľadom na náš ľud je najspravodlivejšia. Kto má viac, nech platí viac; leho ten, čo má málo, aj to málo potrebuje k svojmu vyživeniu; ten ale čo má mnoho, platí len z toho, čo mu zbýva.

Čo sa týče volebného práva, nad rozriešením ktorej otázky tak veľmi lámam si hlavy rozliční vodcovia a ktorá tak hrozne búri isté triedy obecnstva, náhlady moje sú vždy tie isté. Já som po všetky časy zastával tú mienku, že terajší zákon volebný, je nanajvyš nespravodlivý, bo veľký počet občanov, čo krvnou i peňažnou daňou prispievajú k udržiavaniu štátu, vytvorený je zo sriaďovania spoločnosti.

Ja som preto zastával a zastávam tú mienku, aby tento zákon premenený bol v tom zmysle, žeby terajší cenzus, dľa ktorého určia právo volebné, bol čo najviac znížený, aby aspoň každý, čo platí dve koruny dane, mal volebné právo.

Počet voličov v našom okresi by takto aspoň štyrikrát sriaštol, čoho následkom by muselo byť, aby sa voľby doma, po osadách a s tajným hlasovaním odbavovali. — Všeobecné volebné právo

držím pre náš ľud za veľmi škodlivé. Aby bár aký trhan, čo nič nemá, ani farchy štátne neznáša, rovným bol ctihodnému hospodárovi, remeselníkovi a kupcovi, to by len predsa nehodná a v následkoch jej neslýchaná vec bola. Otázku túto len tak ľahkomyselne hodiť do zbúreného mora spoločnosti, je vec nadmieru nesvedomitá. Opýtajte sa sto mužov medzi tými, čo si všeobecné volebné právo žiadajú, čo oni rozumejú pod ním, každý vám dá inú odpoveď. Prví, čo všeobecné volebné právo žiadali, boli socialisti. Teda tí, čo bojujú proti viere, oltárom a trónom, proti terajšej spoločnosti, teda proti každému majiteľovi. Týmto spôsobom by chceli zručiť tróny a oltáre; shabať všetky majetky druhých a podeliť ich medzi sebou; všetko zvalať čo prítomne pevne stojí a na týchto zručaninách vystaviť novú spoločnosť bez Boha, toto je cieľom socialistov. Kto má chuť s nimi ísť nech ide, ja nemôžem. Oni žiadajú právo pre každého, ešte aj pre nečestného uličného tuláka a zapomínajú na to, že právo len ten môže užívať, čo farchy a povinnosti znáša a je občan poctivý. Nesvedomite činí, ktokolvek touto otázkou piesok hádže do očí ľudu, ako to robí terajšie ministerium, bez toho žeby boli výhlady ku jej prevedeniu.

Oproti hlúpo a v politickom ohľade nesvedomite jednújú tí, čo volebné právo viažu k tej podmienke, aby ten, čo chce byť voličom, vedel čítať a písať. Veru keď od takého občana žiadajú tú veľkú, už neznesiteľnú daň, vtedy sa ho nepýtajú, či vie čítať a písať! K tomu sa ešte ani to istotne nevie, že ten, čo chce byť voličom v akej reči má vedieť čítať a písať. Sú to vôbec hlúposti, nad ktorými sa zdravého rozumu človek len zasmiať musí.

V terajších politických zápasoch reč je mnohokrát aj o takzvanej narodnostnej otázke. Jako vo všetkom, tak aj v tomto ohľade kráčam zlatou, prostrednou cestou. Ja aj v tejto veci stojím medzi tak rečenými šovinistami a medzi tými, čo sú dotyčno tejto otázky prepriati v jejich požiadavkách.

Každý štát len tak môže prekvitať a dobrobyt ľudu len tak sa môže v ňom vyvíňať, keď obyvatelia jeho bárs akého jazyka, alebo náboženstva sú slobodní a nie utlačení. V takom štáte, kde sa nachodí viacej národností, panuje ten národ, ktorý dľa starobilých, kráľmi potvrdených zákonov k tomu má právo. Reč tohoto panujúceho národu tiež na základe kráľmi potvrdených zákonov považuje sa za štátnu. Z tohoto ale nasleduje to, žeby národ nadvládu majúci, právo mal utláčať druhé národnosti, aby oni svoju reč a svoju kultúru vo svojom spoločenskom živote a v porytku so štátom potrebovať nemohly. Z druhej strany zas národnosti nesmú túžiť a proti

jestvujúcim zákonom snažiť sa po tom, aby si v zákonne sriadenom štáte založily svoj osobitný a neodvislý štát. V zákonne sriadenom štáte má každá národnosť ohľadom do života uvedených zákonov svoje požiadavky, ale má aj svoje povinnosti.

Má teda aj náš slovenský ľud na základe zákonov kráľmi potvrdených, od štátu uhorského požiadavky, má ale aj oproti tomuto vyše tisíc rokov zákonne sriadenému štátu svoje povinnosti. Ako ohľadom svojich požiadavok, vo svojom vlastnom záujme nesmie byť nemierny a prepriaty, tak vo svojich povinnostiach, bez vlastnej škody nesmie byť nesvedomitý.

Ja mám dotyčno tohoto nasledujúcu mienku: jestli chcem od mocnejšieho dačo obdržať, ku čomu mám právo, neidem naňho ani s obuškom ani so sochorom, lež mu podám ruku a pojednávam s ním po priateľsky, aby som ku cieľu došiel. Takto zmýšľam ja aj o požiadavkách nášeho ľudu. Tieto požiadavky sú ale nasledujúce:

1. K životu potrebné vedy a medzi týmito náboženstvo, ako každému to najpotrebnejšie, majú byť v ľudových školách v reči ľudu, teda po slovenských krajoch v slovenskej reči vyučované.

2. V stredných školách, nachodiacich sa po krajoch slovenských, popri vedách v maďarskej reči prednášaných v osobitných riadných hodinách prednášať sa má aj reč slovenská.

3. Vyššie školy len v maďarskej reči môžu byť vedené. Je toto totiž reč štátna a požaduje to tak povaha štátu, aby sa vysoké vedy v tejto reči prednášaly, ako aj prospech občanov, aby dietky jejich v tejto reči vzdelané, v statných a súkromných úradoch bár v ktorej strane krajiny výživu svoju najst mohli.

4. Súdobné výroky aby sa vynášali aj v reči ľudu, to za spravodlivé držím a nakoľko k tomu príležitosť bude, v snemovni spravodlivú vec túto zastávať budem.

Ten čo nad toto viacej žiada, nepozná ani sťažnosti ľudu, ani jeho žiadosti a týmto spôsobom je nepriateľom tejto vlasti, ktorá mu dáva chlieb, príležitostne úrad a hodnosť. S takým sa ja ani do reči nepustím, bo ako milujem slovenský ľud, tak milujem aj svoju vlasť.

Keď som toto predniesol o našich požiadavkách, spomenúť mi treba aj povinnosti ľudu slovenského oproti štátu a tieto sú nasledujúce:

1. Spoluobčania naši, tak slovenského jazyka ako aj iní uznať musia nadvládu (hegemoniu) maďarského národa. V každom sriadenom štáte, ktorý pozostáva z viacej národností, nadprávom len jeden, a síce ten národ panuje, ktorý ku tomu právo má dľa zákonov zastupiteľmi stavov krajinských vynesných a korunovanými kráľmi cez storočia potvrdených. Bez svedomitého plnenia

tejto povinnosti nedá sa v štáte rozličných národností udržať pokoj, svornosť a blahobyť občiansky.

2. Povinní sú uznať platnosť reči štátnej zákonom zodpovedne. Tak je tomu po celom svete a tak by si to žiadala každá národnosť, keby nadvládu do ruky dostala.

3. Povinní sme miesto dať štátnej reči už aj v ľudových školách aspoň vo svetských vedách a to vlastne z toho ohľadu, aby diatky naše kdekoľvek v krajine obrátili a vo stredných a vysokých školách zdokonaľovať sa mohli vo svojich vedomostiach.

Keď tieto povinnosti oproti štátu svedomite plniť budeme, môžeme byť uistení o tom, že štát všetky naše požiadavky na zákonoch krajinských sa zakladajúce a spravodlivosti zodpovedné cestou zákonodarstva vo svojom vlastnom záujme vyplní.

V tomto spatrujem ja pevnú a nepodvrtnú záruku toho blahonosného pokoja v akom rozličné národnosti našej vlasti vyše tisíc rokov žily, ku vyvinútiu, zosilneniu a rozkvetu štátu spojenými silami účinkovali a podporovali i rozmnožovali tým i svoje vlastné blaho.

Toto je moja politika, ktorú každý vlastenecký a opravdový slovenský katolík nasledovať bude.

Od počiatku mojeho účinkovania bolo mi heslom nie tak za vysokú politiku pracovať, ako za dobrobyt okresu a za blaho jednotlivých. Nakolko som tomuto zodpovedal, o tom nech svedčia tisíce tých, čo sa ku mne v rozličných záležitostiach utiekali a ktorým som vždy ochotne pomáhal. Toto je cieľom aj budúceho môjho účinkovania, od čoho ma neodstraší ani luteránsky «Slovenský Týždenník», ani dopisovatelia «Katolíckych Novín» vlčou tmou pobíť.

Keď vám toto všetko sdeľujem, úprimne vás upozorňujem, aby ste nezabúdali na to, že ste v prvom rade katolíci a potom až Slováci. Nedajte sa falošnými a katolíctvu nepriateľskými prorokmi podvádzaf. Všetky jejich namáhania len k tomu smerujú, aby vás odvrátili od kresťanskej ľudovej strany, ktorá jedine zmužile zastáva na sneme naše sväté náboženstvo a ktorá pri každej príležitosti verne v srdci drží blahobyť ľudu kresťanského, teda aj slovenského.

Tá naša ľudová strana za to, že mala smelosť odhodlane a zmužile zastávať náboženstvo a prenasledovaný i utlačený ľud, dožila sa prenasledovania a potupy nad mieru, preto kto sa v tomto ohromnom politickom zmätku proti nej obracia, tak jedná, ako do veľkého nešťastia upadnutý človek, ktorý napáda svojho najväčšieho dobrodincu, čo mu vždy len dobre činiť a činiť neprestáva.

Ján Trubiny,

kraj. vyslanec stupavského okresu.

Nevďačnosť.

Keď katolícky kňaz ako apoštol pokoja a lásky opovažuje sa svätej viery našej živého vyznavača: grófa Ferdinanda Zichy-ho napádať a ho v novinách slovenskému ľudu našemu akožto predmet nenávisti predstavovať, ďalej celú ľudovú stranu menovať stranou nadutých pohanských grófov, ako to v poslednejšom čísle «Katolíckych Novín» spáchal *Eduard Sándorfi* a jeho druhovia: to je nevďačnosť priklincovania hodná. Zhynul «Opravdový Kresťan», ten však s toľkou nenávisťou nenapádal ľudovú stranu a jej zakladateľa, ako spolupracovníci «Katolíckych Novín». A ponevác v novinách jejich jednotajne rozhadzujú sa s citáciami svätého písma, osmelujem sa aj ja upozorniť ich na nasledujúcu: «Kto dobré zlým odpláca, toho dom duch zlý neopúšťa».

Ľudovú stranu treba vykoreniť, bo táto tisíce ľudu slovenského oduševňovala za ztratené poklady náboženstva; palicou treba vyhnaf «Kresťana» z každého domu, bo čo všetci slovenskí národnostní buriči dosiahnuť nevedeli, aby úbohý ľud slovenský priučili k čítaniu, to dosiahol «Kresťan»; predplatiteľov «Kresťana» nevedeli podmániť a zväbiť ani «Opravdový Kresťan» ani «Ľudové Noviny» a redaktor týchto posledných, — ktorý predplatky viacej predplatiteľom doposiaľ nenavrátil — spojil sa, ako to noviny «Esztergom» píšu: s nevyvrenými ešte, nezralými a po chýre dychtiacimi mladými ľuďmi, ktorí jednotajne roztrusujú kúkoľ nenávisti a pomlúvania pod závojom «katolíctva»; a úbohý ľud slovenský, ktorý nemôže viacej novín držať, zkusuje na sebe samom, ako zo srdeca jeho mizne duch lásky Kristovej, — cíti, ako v nenávisti zatatá päsť jeho obracia sa tak proti jeho kňazovi, ako proti každému, čo má čierny kabát na sebe.

Prečo? Bo smýšľanie týchto nelichotí smýšľaniu «Katolíckych Novín». Ačpráve tí, len nedávno spolu s nimi pod heslom: Za Boha, kráľa i vlasť, pre vieru a práva svoje trpeli prenasledovanie. Tí sú včul «pohani, nadutí grófi» a najväčší nepriatelia jejich! Úbohý ľud dobrý, lež nabaláchaný! — Apoštolí reformy! kde je vaše svedomie? Vy nie na vernosť ku Kristu chcete sprisahaf ľud, to nenie vašim cieľom; chcete ale aby ľud prisahal na rozširovanie národnostnej nenávisti! Preto si nevšímate ani prikázania božieho. Kdežto by ste ako kňazia vedieť mali, že kto je verný ku svojej viere, ten je verný aj ku svojmu národu. Kto je však verný ku svojmu národu, z toho ešte nenasleduje, že je verným aj ku svojej viere. Shrnajú sa oni okolo nespokojného ducha redaktora, ktorého ani v Turčianskom Sv. Martine nemohli strpeť a ktorý vysokomyselným odkazom opovažuje sa tým vystatovať: «že on národnou ideou svojou učenie Kristovo chce sošlachtiť».

Ešte niekoľko slov mám ku spolubratom biskupstva nitrianskeho z príležitosti napadnutia pána farára veľkobielskeho. Jestli jedny, aleho druhé noviny člena dajakého kassína napadnú a pomlúvajú, to členovia kassína verejne sa zaň zaujmú a také noviny z kassína vyhodí. Bielský pán farár nenie utisnutý na moju obranu, jeho kňazský charakter a účinkovanie jeho všetkým nám je známe, tu je teda príležitosť, aby každý nepodujatý spolubrat môj duchovného stavu zaujal sa zaň, nápady proti nemu namierené považoval za svoje vlastné a s opovrhnutím odvrátil sa od tých, ktorých nevedie láska božia, lež pekelný duch nenávisti diabolskej.

A. Sujanszky-Bucsek.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan»-a!**

Prevelebnému duchovenstvu Hornouhorska k povšimnutiu.

V 22. čísle b. r. uverejňuje «Alkotmány» známeho a hodnoverného dopisovateľa zprávu nasledujúceho obsahu: «Úctive prosím za cirkevné záležitosti zaujímajúcich sa všetkých úradných bratov mojich, aby veriacich svojich napomínali, žeby bez vedomia jejich nepredplácali sa na rozličné noviny. Prišlo mi na vedomie, že istý agent luteránskeho «Slovenského Týždenníka», keď daktoré obce stolice liptovskej pochodil, prešiel teraz do Spiša, aby aj tam Slovákov kapacitoval, aby sa na tieto noviny predplácali a «Krešťana» odmrštili. Drahí bratia moji úradní, je to našou svätou povinnosťou, aby sme sa spojili ku obrane skutočne katolíckeho ducha «Krešťana». To už len neide a nenie hodná vec, aby katolíckemu duchu doprosta protivné noviny zmáhaly sa z masti katolíckeho ľudu. Keď sa už maďarskému ľudu slúžiace duchovenstvo nestará o ľudovú spisbu, aspoň my nedopúšťajme, aby katolíckych veriacich našich nepriateľského smeru noviny viedly, búrily a balamútily. Kňaz nenie na to, aby sa v rozkuči pohyboval, lež pokračoval správnu cestou prostrednou. Prepíate národovstvo je rozkonečné a nenie na osoh cirkvi Kristovej, bo oproti sebe stavia ľudí, pri čom duša trpí najväčšiu škodu. Ja som tej mienky, že kňaz Bohu miliešie dielo vykonáva vtedy, keď za také noviny sa zaujíma, ktoré výlučne záujmy cirkve snažia sa podporovať, nie ale za také, ktoré jedine náruživosti rozmnožujú, jednotajne osobníctva sa dopúšťajú, na veky osočujú, kopú, lhajú a v rozčulenej prepýche neostýchajú sa urážať, svedolne posudzovať i samé vrehnosti. Bodaj by už konečne kruhami duchovenstva previeval pravý duch «Kristov», aby s odbočením od inej idej a cieľov i s obetou — keď treba — vlastnej vôle všetky naše snahy smerovaly nadovšetko k podpore záujmov cirkevných. Duchovenstvo má spolu držať, sily nase nesmieme drobiť, lež spájaj ich máme v jednom, v láske totiž Ježiša Krista, toto je ten bod Archimedov, ktorým svet Kristu protivný vyzdvihnuť môžeme z jeho uhlov. Veď vidíme, že nepriateľská tlač a spisba, ačpráve rozličnými cestami, predsa však vždy pádi k tomu jednomu cieľu, aby svet katolícky vyzdvihly z jeho uhlov. Ľud náš slovenský nenie este celkom vrútený v prúdy novomódneho smýšľania, netrpme teda, aby socialistický «Slovenský Týždenník» a katolíckeho mena nehodné «Katolícke Noviny» prázdny hlukom búrily veriacich našich. Bo je to predsa len na veľké pohoršenie, že tieto noviny deň po deň neuverejňujú iného, ako celé strany tých najohavnejších nápadov proti ľudovej strane a proti tak etihodným mužom jej, ako sú: gróf Ferdinand Zichy, Štefan Rakovszky a dr. Ján Csernoch. Za toto nie na toľko zatratenia hodný je «Slovenský Týždenník», bo sú toto luteránske noviny, ale tým viacej «Katolícke Noviny», ktoré ako katolícke natiskajú sa ľudu.

Drahí spolubratia moji duchovní, nerozdrobujme i tak slabé sily naše v protivných smeroch, bo tak nič nevykonáme, lež spojme sa kolo jedného časopisu, spojme sa okolo tých novín, čo nám najlepšie zodpovedia a toto

je «Krešťan»; tieto noviny učíme mohutnými a odporúčajme ich naším veriacim. Nelakajme sa neprijemností, predovšetkým vy mladší chrabrej sily životnej, vstúpte do radu spolupracovníkov tohoto vznešeného diela. Všetkým buď nám povinnosťou: záujmy cirkve, a toto je cieľ ten najšlachetnejší, bo on uzaviera v sebe záujmy Krista. Opätne pravím, tomuto šlachetnému cieľu obetujme naše osobné mienky, ku tomuto cieľu spájajme sa v láske, bo len tak dozijeme sa víťazstva spravodlnosti». *Horniak.*

Krešťanstvo je viera vôle a skutkov.

Čo iné je život človeka na zemi, ako ustavičná práca? «Pracujte, kým je deň», hovorí Pán (Ján. 9, 4.) prijde noc, kedy už nikto viac pracovať môže nebude.» K činnému životu núti nás *vôľa*; je pravda, že vo všetkom vedie nás rozum, ale *vôľa* je tá sila, ktorá pod vedením rozumu všetko uskutočniť môže. Preto aj ohľadom posledného cieľu, jedine len *vôľa* nám dopomáha k víťazstvu. Čin vôle je to, keď človek plní prikazy božie, chodí po tej ceste, ktorá vedie k Bohu a k večnej blaženosti; čin vôle je to, keď smyselnosť v nás utlačíme, aby mravnosť ujmu neutrpela; čin vôle je to, keď povinnosti stavu nášho plníme; čin vôle je to, ktorá siahne do života spoločenského a svojimi silami zošlachtuje ho. Ale z druhej čiastky čin vôle je to, keď človek vrhne sa do hriechu, činí zlé, až konečne do priepasti nemravnosti upadne, odkiaľ nielo vyslobedenia. Teda povedať môžeme, že osud života nášho, spása alebo večná zkaza a záhuba od vôle závisí.

Práve preto jedine tá religia, to náboženstvo zodpovie požiadavkám ľudským, ktoré zodpovie nielen rozumu, srdcu, ale spolu aj vôle našej.

Pravá viera musí pohybovať aj vôľou našou, musí vôľu zošlachtiť, oduševňovať, dať jej smer mravnosti a dokonalosti.

Ktorá viera by nereflektovala, ohľad nebraľa na vôľu, tam by nastal quietismus (quies = pokoj, odpočinok, to jest v nábožných rozjímانيach celkom v Bohu odpočinuť), mystičný, nábožný smer bez činného života, bez ovocia praktičnej viery a nábožných skutkov.

Takéto boly starodávne, východné náboženstvá. Tak na pr. hinducký «svätý» «yogi» posledný cieľ života v quietisme (pokoji) videl, čo dobrými skutkami ozdobený činný život vytvára.

Viera ale len vtedy je nášmu životu primeraná a zodpovedná, keď za ovocie má energičnú účinnosť, skutky, ktoré v spoločenskom živote mravnosť a bratsku lásku napomáhajú a uskutočňujú. A toto je vlastnosť krešťanskej viery. Krešťanstvo na ten najdokonalejší a najvýznamnejší spôsob vôľu našu zdokonáľuje. Toto musíme dosvedčiť.

I.

Krešťanstvo je ponajprv viera dľa vôle, lebo spôsobí, že čin, skutek môžeme vykonať.

1. Aby človek nejaký čin prekonať mohol, k tomu je

nevyhnutná podmienka ponajprv *sloboda* našej vôle. Slovom: bez slobodnej vôle nemôže človek morálny čin prekonať. Práve proto len tam je človek zodpovedný, kde je morálne slobodný. Keby toto nebola pravda, v tom páde nebol by rozdiel medzi človekom a nerozumnými zvieratmi.

2. Základné učenie ale viery kresťanskej je, že človek má slobodnú vôľu, to jest, Boh tak stvoril človeka, že ho obdaril 1. rozumom; po 2. slobodnou vôľou. Preto tieto dve duševné vlastnosti človek predstavuje nám obraz boží, človek je na «obraz boží» stvorený. Bez slobodnej vôle viera naša by sa nemožnou stala. Základom viery kresťanskej je naše vykúpenie skrze Pána nášeho Ježiša Krista. Podmienkou ale nášho vykúpenia je hriech. Nemožno ale myslieť na vykúpenie a na hriech, jestli by sme zapreli slobodnú vôľu. Veď hriech je len vtedy hriechom, jestli slobodne prestúpime zákon boží, lebo, kde niet slobody, tam niet zákona, kde ale niet zákona, tak tam niet ani hriechu. Jestli nepovstal hriech slobodne, tak zbytočné by bolo vykúpenie.

Kto by nedopustil slobodnú vôľu, ten by nivočil a rúcal základy viery kresťanskej. Knihy kresťanstva, sväté Písmo, slobodu vôle našej hlásajú. Celkom od slobodnej vôle našej závisí, či chceme sa stať účastnými vykúpenia; áno aj ohľadom viery potrebná je slobodná vôľa. Lútosť nad spáchanými hriechami, pokánie, smierenie s Bohom je nemožné bez slobodnej vôle.

Keby človek nebol slobodný vo svojich činoch, tak viera, láska, skutky dobré, nemaly by žiadne zásluhy a žiadnu cenu. Slovom: viera kresťanská učí, že človek má slobodnú vôľu.

3. Preto aj cirkev po všetky časy hlásala a hlása slobodnú vôľu človeka, a kedykoľvek povstali falošní proroci, ktorí slobodnú vôľu človeka tajili, cirkev svätá jejich učenie povždy zatracovala a učila, že základom prirodzenosti ľudskej ako aj mravnej hodnosti je vždy slobodná vôľa.

4. Keď kresťanstvo hlása slobodnú vôľu, z toho už nasleduje, že viera naša je dľa slobodej vôle, to jest, že zodpovedá slobodnej vôli.

5. Moderné smýšľanie sveta zapiera slobodnú vôľu človeka a učí, že čokoľvek človek činí, to on z nevyskúmateľnej musenosti, nutenosti čini. Teda človek je *fatalistom*! Keby to ale tak bolo, kde že je zodpovednosť za naše skutky?

Ľudia a učenci materiálneho smýšľania vo všetkom protivia sa smýšľaniu a pravde kresťanstva.

6. Aby ale človek svoju úlohu prekonať mohol, aby svoj cieľ posledný, život večný, obsiahol, k tomu je potrebná *milosť božia*. Vôľa ľudská by sama k tomuto nedostačila. Vôľa naša je slabá, mdlá, krehká, naproti pokúšeniam nedostatočná, aby prevýšila náruživosť tela a smyselnosti, zbýva jej energia, sila. Človek každý zoznať musí, že tak veľká je v nás náklonnosť k zlému, že s apoštolom vyznať musíme: «Preto nečiním to dobré, čo sa mi chce, ale činím to zlé, čo sa mi nechce... Ale vidím iný zákon v údoch svojich, odporujúci zákonu mysli mojej,

a zaujímaví mňa pod zákon hriechu, ktorý je v údoch mojich». (K Rim. 7, 19. 23.) Aby teda človek náklonnosť k zlému prevýšil, aby nad jakéhokoľvek mena zlým zvíťazil, k tomu potrebuje silu božiu, ktorá slabosť vôle našej zosilní, ktorá dopomôže k tomu, aby dobré činil, proti všetkým nepriateľom čnosti zvíťazil. A sila táto je *milosť*. Aby človek dobré činil, potrebuje milosti; nadovšetko ale ohľadom nášeho života nadprirodzeného, ohľadom cieľu nášeho posledného, bez milosti božej nič spasiteľného, na život večný nič zaslúženého vykonať nemôžeme.

Aby človek tu na zemi dobre činil, aby život večný obsiahol, potrebuje milosti božej. *Sloboda vôle a milosť* sú podmienky, aby človek tak žil, ako to Pán Boh žiada od nás.

7. Kresťanstvo v pravde slova je *viera milosti*. V ňom nachádzame všetky tie božské sily, ktoré človek potrebuje, aby «pracoval, kým je deň», aby povolaniu svojmu zodpovedný život viedol. Čo je teda kresťanstvo iné, ako «pravda a milosť!» Pokolenie ľudské skrze hriech ztratilo milosť božiu, ale Spasiteľ sveta skrze obeť na kríži znovu vydobil nám milosť, nielen posväčujúcu, ale aj tú milosť, ktorá nám dodáva sily, aby sme zlé prevýšili a dobré činili. Cirkev poskytuje nám prostriedky, skrze ktoré milosť božiu obsiahnuť môžeme. Sviatosťi cirkev menuje stokami (kanálmi), ktorými tečie nám milosť, milosť posväčujúca a pomoci, aby každý jeden človek v jakomkoľvek stave svoje spasenie vydobíť mohol.

Viera kresťanská každého človeka povzbuďuje ku *modlitbe*. Prečo? Preto, lebo modlitbou vydobudne sebe človek milosť. Preto Spasiteľ napomína nás: «Proste a bude vám dano, hľadajte a najdete, kľopajte a bude vám otvoreno». (Mat. 7, 7.)

Jako predtým panoval hriech, tak včul milosť božia, ktorá pomocou z neba upevňuje našu vôľu, aby premohla zlé a činiac dobré, získala sebe korunu večnej slávy, ktorú Boh čo odmenu dáva všetkým tým, ktorí ho «milujú».

Milosť božia je tá nadprirodzená sila a pomoc, aby každý ako svätý Pavel apoštol «dobrý boj bojoval».

8. V cirkvi svätej každý človek povzbudený a upozornený je, aby s milosťou božou spolu účinkoval.

9. Duch sveta tohoto môže hlásať a vytrubovať, že na zdokonálení človečenstva pracuje; prázdne sú toto slová a marné sluby! Jakú že poskytne človekovi silu, aby morálne (mravne) žil a dobre činil?

Moderný svet nezná a nechce pomoc z neba, pomoc milosti, práve preto ale nivočí všetko to, čo je morálneho na svete.

Tohoto smýšľania následky sú smutné. Kadekoľvek veje vietor smýšľania tohoto sveta (nekresťanského), tam morálna energia slabne, tam náruživosti panujú, kým konečne všetky snahy morálne utonú v bahne výstupkov a nemravnosti!

Kde niet milosti, tam chybí tá sila, ktorá človeka takrečeno núti, aby morálne žil.

Čo vidíme a skusujeme?

Kde sa rozšíril antichristianismus, tam privrženci

jeho zriekli sa všetkej mravnosti, hlásajú slobodu náru živosti, to jest immoralitu (nemravnosť) a anarchiu.

Kde nežiar svetlo milosti božej, tam vybuchujú záhubné plamene satanismu (diabolského smýšľania).

Prosme Boha o milosť, aby sme mohli sväte žiť!

POLITICKÉ CHÝRY.

Politické rozpoloženie.

Gróf Julius Andrassy povolany bol minulého týždňa na audienciu ku kráľovi. V piatok a v sobotu bola táto veľavýznamná audiencia. Výsledkom audiencie bolo, že jeho veličenstvo kráľ sdělil grófovi Andrassymu najvyšší odkaz, ktorý tento na vedomie dal mal vodcom koalície. Gróf Julius Andrassy v sobotu dňa 27-ho januára odcestoval z Viedne do Budapešti a odkaz kráľov v pondelok dňa 29. januára o piatej hod. večer dal na vedomie vodcom koalície v zasadnutí výkonného výboru. Odkaz kráľa vodcom koalície grófovi Andrassymu nebol odovzdaný na písme. Návrhy, podmienky a body pokoja sú mnohokrát veľmi háklivá vec. Jeho veličenstvo teda veľmi obozretne jednal, keď odkaz svoj rovno grófovi Andrassymu sdělil. Z tohoto vidno, že pojednávať chce s koalíciou a túži len po tom, čo si aj koalícia žiada, aby totižto v krajine konečne zavedený bol pokoj a poriadok. Toto zaiste len radosťou musí naplniť každého občana, ako sa každý tešíť musí aj tomu, keď vidí, ako koalícia, keď z jednej strany odhodlane zastáva svoje zásady, z druhej strany všemožne pracuje na zavedení pokoja; najradostnejšie však nado všetko dotknúť sa musí každého človeka tá okolnosť, že prítomne jeho veličenstvo kráľ bez ministerpredsedu baróna Gejzu Fejérváryho odkaz svoj kroz grófa Andrassyho na vedomie dal koalícii.

Barón Gejza Fejérváry pravda v sobotu hneď po Andrassym siel opäť na audienciu ku kráľovi, a aby ku pokoji vedúce snahy grófa Andrassyho a koalície prekazil úradným listom svojim hneď v sobotu večer podal zprávy o odkaze kráľa na koalíciu. Tak že zprávy tieto prv boli v Budapešti, ako ta gróf Andrassy prišiel. Z tohoto vidno, že koalícia na zákonnom základe chce zaviesť pokoj, a že nepriateľom rozriešenia sporu medzi kráľom a Uhorskom je jedine barón Gejza Fejérváry a jeho nezákonná vláda.

Porada výkonného výboru koalície.

Výkonný výbor koalície v pondelok o piatej hodine popoludní držal poradu, v ktorej pojednávalo sa o odkaze jeho veličenstva kráľa s výrazom úplnej vernosti ku trónu a pojednávalo sa o ňom cez viacej hodín. V pojednávaní pokračovalo sa v utorok. Po zakončenom pojednávaní uzavretie koalície gróf Julius Andrassy predostre jeho veličenstvu kráľovi osobne. Do tých čias koalícia neuverejní ani obsah kráľovského odkazu, ani svoje vlastné uzavretie. Čo teda o tomto písať budú noviny vlády, to môže byť len puhé hádanie. Leu noviny koalície sdělíť môžu stav tejto veľmi vážnej záležitosti pravde zodpovedne.

Pozdravenie predsedu ľudovej strany grófa Aladára Zichyho.

Spojená opozícia zvolenského okresu volebného pozdravenie poslala predsedovi krajinskej ľudovej strany grófovi Aladárovi Zichymu, v ktorom mu sily a vytrvalosti praje k pokračovaniu v započatých zápasoch. *Imrich Verebely, Martin Matuskovich*, predsedovia.

Resignacia oravského fíjšpána.

Jozef Csilaghy, fíjšpán oravský, ktoremu stoličný výbor v jaseňi dôveru vyslovil a spolu ho prosil, aby v záujme stolice úrad svoj aj na ďalej podržal, ministrom vnútorných záležitostí o prepustenie z úradu zadanú prosbu tieto dni obnovil.

Inštalácia bez stoličných výborníkov.

Vo štvrtok dňa 25. januára inštalovali v *Zlatých Moravcoch* fíjšpána *Kolomana Sényiho*. Ku inštalácii dostavilo sa mnoho žandárov a vojska, husárov a pechoty. Fíjšpán prišiel do Zlatých Moraviec vo štvrtok o desiatej s osobným vlakom z Nových Zámok. Na stanici čakalo ho vojsko a žandári. Koča v meste dostať nemohol, prinútený bol z Nov. Zámok si koč obstarat. Obklúčený vojskom tiahol fíjšpán k stoličnému domu. Z domov vialy čierne zástavy, sklepy boli pozatvárané. Na stoličnom dome nebolo ani jedného stoličného výborníka. V sprievode jeho boli tajomník fíjšpánsky *Frits* a ministeriálny tajomník *Steinkogel*. O desiatej vstúpil fíjšpán s týmito páni do prázdnej stoličnej dvorany, posadil sa ku fíjšpánskemu stolu a začal: Ctené valné shromaždenie! S týmto otváram stoličné shromaždenie. Povedal potom reč a zložil prísahu pred tými dvoma ľuďmi, ktorých so sebou doviedol. Podpisali zápisnicu s fíjšpánom bol inštalovaný. Či to nenie hriechna hra, čo tieto páni vyvádžajú s vážnosťou a svätosťou prísahy?

Luteránsky «Týždenník» v Šariši.

Kto posledné číslo luteránskeho «Týždenníka» čítal, musí sa nazdávať, že teraz v Šariši ľudia bez luteránskeho «Týždenníka» ani nemôžu byť. Luteránsky «Týždenník» je teda novým messiasom poctivých Šarišanov! Kto že tomu uverí? My sme presvedčení o tom, že v Šariši ľudia este majú tolko zdravého rozumu, že nahliadnu tie podľa luhaniny luteránskeho «Týždenníka» a ako veriaci katolíci zakúria si s ním pec!

K uspokojeniu zvedavých.

Pán *Zoltán Zmeskal*, horlivý ľudák, je verným a oddaným členom kruhu ľudovej strany snemovej. Tomuto protivné len lhár môže tvrdiť.

Bezzákladné ponosy.

Ponosuje sa Hlinka, že pri voľbách ružomerského katolíckeho kruhu tajným hlasovaním nenie vyvolený za predsedu. Tomuto je vraj ľudová strana na príčine, ktorá sa spojila s liberálmi. Zabíva pri tomto Hlinka, že pri voľbe katolíckeho kruhu vytvorená je každá politika. O spojení ľudovej strany s liberálmi nemôže tu teda byť ani reči. O politike najmenej príčiny má vyprávať Hlinka, ktorý ku pádu priviedol kandidáta ľudovej strany *Palugyayho* a vyvolil dal liberálneho *Angyala*. To bola politická voľba. Takto si Hlinka zadovážil zásluh a s pomocou liberálov stal sa ružomerským farárom.

Z CUDZOZEMSKA.

Dánsko.

Kristian IX., kráľ dánsky, najstarší panovník v Európe zomrel neočakávane v pondelok dňa 29. januára v sídelnom meste svojom Kopenhagen. Jedna dcéra jeho *Alexandra* je manželkou anglického kráľa *Edvarda VII.* Druhá dcéra *Mária Feodorovna* je vdova po ruskom cárovi *Alexandrovi III.* a matka terajšieho cára. Zomrelý narodil sa roku 1818. dňa 8. apríla.



BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

V tom čase mnoho takýchto mladíkov pochytili ku vojsku a odviekli do Rakúska. Chudák Šteško, nijak nevedel pochopiť, prečo sa to stalo s ním. Či náhodou a či podvodom. Myslel, že nikto nevie o ňom. Veď preto ušiel do Štiavnice, aby nebol v ceste svojmu strýcovi. Á tu ho máš, našli ho. Či to nebolo náročky tak navlečené? Ak iste tie jeho peniaze kolú oči nesvedomitému strýcovi a preto ho chce zo sveta zniesť. Pri tom dosť ľahko pomáha mu aj Búšik, jeho tuteur, veď posledný raz, keď bol uňho, veľmi čudne sa choval oproti nemu.

Takto dumal neraz úbohý mladík, a veru — keď ho nikto nevidel — aj zaplakal.

Slúžil pri tom istom husárskom regimente aj istý Ďurko Papulka, ktorého tiež s násilím boli vzali k vojsku. Tri roky bol paholkom v Uhrovej u Miša Pítela, ktorý už v tom čase bol rychtárom. Miesto iného mladíka za dobré peniaze dal odvieť k vojsku úbohého Ďurka. Jaknáhle sa tento obznámil s našim Šteškom, dozvedel sa od neho také veci o jeho strýcovi, na aké on ani len nepomyslel. Len teraz svitalo mladíkovi v hlave, že prečo prechováva jeho strýc naproti nemu takú nenávisť a prenasledovanie.

— Teda pre moje vlastné dedičstvo musím toľko trpeť? — pýtal sa Ďurka.

— Veru áno, mladý páňko môj, — odpovedal mu Ďurko. — Ten váš bezbožný a nesvedomitý strýc bol by vás v stave aj zavraždiť, len aby mohol tie peniaze do svojich rúk dostať.

— Nuž a môj tuteur tiež je taký lakomec? — pýtal sa ďalej Šteško.

— Nie. On by vás bol obránil, lenže váš strýc drží ho v ruke a hoc kedy ho môže do žalára uvrhnúť, lebo s vašimi peniazmi tak šafáril, že ich všetky utratil. Váš strýc ho totiž nahovoril na to, aby bol jeho kompanistom pri tej pile, ktorú tá veľká povodeň znivočila. Strýc vás zbohatnul, lebo klamal, kdežto Búšik utratil to, čo do toho kšefku strčil. Hej, mladý páňko, keby ste sa vy jedon raz mohli porátať s tým lotrom naničhodným! Aj ja som mu dlžen. Aj za mňa sa mu odslužte.

— Nechajme to na Pána Boha, Ďurko môj, — odpovedal mladý husár. — Veď Pán Boh nezostane dlžen nikomu.

Tak sa aj stalo.

Šteško už dva roky slúžil pri husároch. Zo začiatku zažil veľa trpkostí, ale Pán Boh mu pomohol. Ako učení mladík pekne napredoval, tak že po dvoch rokoch zostal dôstojníkom. Ako takýto mohol sa pomstíť na svojom ne-

ľudskom strýcovi a mohol pýtať počty od Búšika, akožto tuteur jeho, ale nechal to na lepšie časy.

Aj tieto prišli. Bolo to v roku 1848. keď v krajine našej vypukla revolúcia. Krvožižnívi nepriatelia krajiny našej prinútili národ uhorský, aby si so zbraňou bránil slobodu a práva, ktoré mu kráľ potvrdil. Radcovia cisárovi všemožne robili na tom, aby prevládali Uhrov a aby ich znovu vohnali do poddanstva. Ešte aj v Uhorsku žijúce národnosti pobúrili oproti bratom svojim Maďarom, sľubiac im za to rozličné výdobytky, z ktorých ale zhola nič nedostali, hoc plienili krajinu a vraždili vlastných bratov svojich. Aj po našich Herniakoch brúsili takéto pluky. Ale aké že to bolo vojsko. Zväčša pozbieraní a najatí daromníci. Poriadni Slováci veru sa k nim nepripojili, nechytli do ruky zbraň oproti vlasti svojej, lež bojovali udatne za slobodu a prali nepriateľa ako repu. Áno, lebo statočný Slovák nebude vlastizradcom, čo by ho ako nahovárali k tomu.

Keď v cudzine slúžiaci uhorskí junáci počuli, že je milá vlasť ich v nebezpečí, mnohí z nich uprčeli od plukov svojich a išli na pomoc vlasti svojej. Medzi nimi bol aj Šteško Pítel. Tu ich s radosťou vítali a oni udatne pomáhali slávnym honvédom uhorským, medzi ktorými bojovali mnohí Slováci, tak že po krvavých bitkách vyprali z krajiny cisárske vojsko. Stálo to síce mnoho obetí, ale naši predsa zvíťazili. Nielen vojsko trpelo veľa, ale aj pospolitý ľud mnoho vystál. Pýtajte sa starých otcov vašich čo to boly za časy a tí budú vám vedieť vyprávať zázračné a podivné veci o hrdinskom vojsku našom, ktoré tak udatne a s oddanosťou života bojovalo za slobodu Uhorska.

Aj Šteško mal podiel v mnohých bitkách a teraz, keď má vojsko trochu odpočinku, zháňa potravu pre svoj pluk a pre kone. Pluk, pri ktorom bol Šteško, ležal práve v Uhrovej.

Prv, než by sa bol vydal Šteško na cestu, zastal pred ním kaprál Ďurko Papulka a oznamoval mu, že je vraj v Uhrovej dosť potravý, lebo dvaja občania práve dnes mali odvieť nepriateľským čatám väčšiu zásobu ovsu, sena a múky.

— A kto sú to tí dvaja občania? — pýtal sa stotník Šteško Pítel.

— Jeden z nich je Mišo Pítel a druhý Ján Búšik, — odpovedal Ďurko.

Stotník sa zatriasol od ľaku. Hľa prozreteľnosť božská vydala mu do ruky nepriateľov, ktorí sa toľko prevínili oproti nemu.

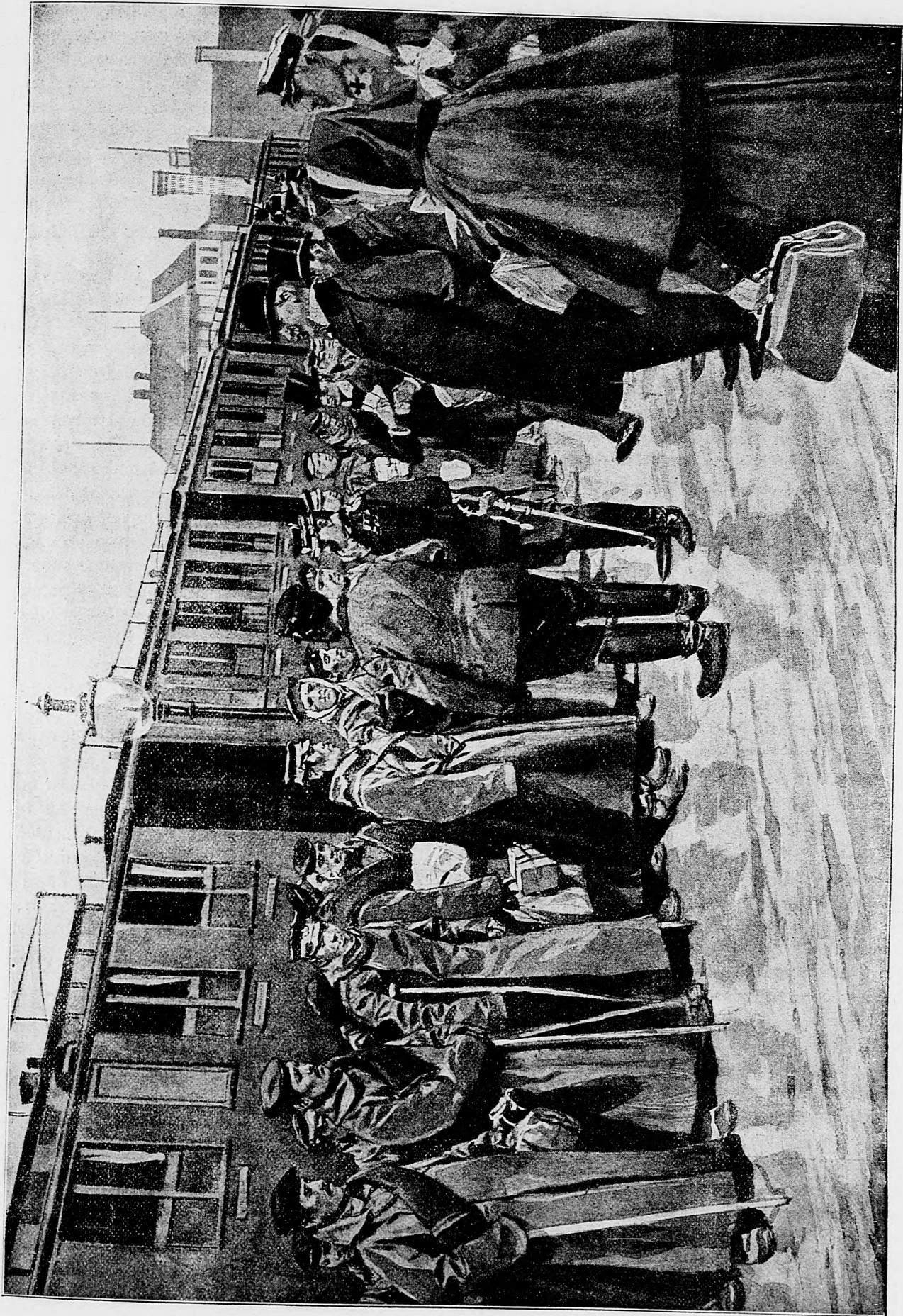
Predstavení Uhrovej už čakali husárov. Ponúkli im to málo, čo im zostalo.

Stotník zaraz poznal svojho strýca Miša Pítela.

— Pane rychtár, — riekol stotník — dozvedel som sa, že nachodí sa v obci tejto jedon zradca, ktorý slúžil nepriateľovi s tým, že mu lífroval seno, obrok a inú potravu. Zaraz ho predvedte.

Mišo Pítel zbledol od ľaku, ale sa premáhal, aby sa dajako neprezradil pred stotníkom.

(Dokončenie nasleduje.)



Japonskí zajatci a raneni, vracajúci sa z Ruska domov, na železničnej stanici.



CHÝRNIK.

Knieža-primas je ťažko chorý. Kardinál knieža-primas Klaudius Vaszary od jedného týždňa leží ťažko chorý. Minulé dni ospovedal ho dr. Medard Kohl. Stav chorého sa však k lepšiemu obracia a pokiaľ už posilňujúceho málo pokrmu užívať môže, lekári majú nádej, že vzdor vysokému veku o neďlho vyzdravie. O zdravotnom stave chorého dopytovali sa tieto dni: gróf Ferdinand Zichy, minister výučby Georg Lukách, titulárny biskup Arpád Várady, praelát Ján Molnár, predseda snemovne Julius Justh, gróf Albert Apponyi a mnohí iní.

Španielsky pluk nášho kráľa. Z Viedne oznamujú, že asturské knieža najbližšie príde do Viedne. Jeho cesta súvisí s vymenovaním kráľa Franca Jozefa za majiteľa španielskeho Leon-ského pluku. Knieža totiž odovzdá jeho veličenstvu album s fotografiou dôstojníckeho sboru Leonského pluku. Krem toho príde do Viedne aj deputácia pluku, aby kráľa pozdravila.

Missie. V obci Nagylócsa (stolica Bars) otcovia Lazaristi Jozef Beran a Izidor Hrebik počnúc od 14. januára cez osem dní držali sväté missie k veľkému zveľadeniu obce a celého okolia.

Trón srbského kráľa v nebezpečí. Z Belehradu oznamujú časopisu «Neues Wiener Journal»-u, že trón srbského kráľa Petra sa nebezpečne otriasa. Panovník je vážnom kráľovrahov, ktorí preklieli Petrovi Karađordevičovi costu ku trónu. Jeden blízky pokrevný kráľa ponosoval sa takto jednemu svojmu priateľovi:

— Dovoľte mi, aby som sa vám mohol vyžalovať. Trón Karađordevičov nachodí sa v nebezpečí. Dôstojníci, ktorí dňa 11. júna roku 1903. zúčastnili sa na kráľovražde, sú bestie. Keď voľakto z nich chce, aby mu povýšili rang alebo dali postavenie, nikto sa neodváži, aby žiadosť vraha odoprel. Ostatne aj my tak pochodíme, jako Obrenovičovci. Krem toho naše financie sú vo veľmi zlom položení. Požičku alebo vôbec nedostaneme, alebo len veľmi ťažko. Takto to už dlho nemôže trvať. Obávam sa, že nášmu panovaniu bude o krátky čas koniec.

Všobecná židovská porada vydržovala sa dňa 29. januára v Brüsseli. Na porade tejto brali účasť splnomocnení spolkov židovských z celej Európy. Cieľom porady bola podpora židov ruských.

Dostahovanie sa do Ameriky. Dľa úradného výkazu dostahovateľského výboru lanského roku prístahovalo sa 1,026.499 ľudí do Spojených Štátov severo-amerických. Ešte ani jedon rok neprístahovalo sa do Ameriky toľko osôb, ako predošlého roku a tak niet divu, že s otázkou prístahovania začínajú sa opäť zaoberať príslušné medzítka. Ešte i teraz sa najdu ľudia, ktorí vzrast prístahovania považujú za potešiteľný zjav. Tak millionár Car-

negie by žiadal, aby každý zdravý prístahovalec dostal odmenu. Oproti tomu krajinský robotnícky spolok žiada, aby prístahovanie urobili ťažším a menovite to chce, aby roľníkov došlých zväčša z Uhorska posielali do juho-západných štátov, lebo v New Yorku a v susedných štátoch prístahovalci vo veľkej miere nižia robotnícku mzdu. Vyskytol sa plán, aby v európejských prístavoch a na palube vystahovateľských lodí vysvetlili vystahovalcom, že dľa ich zamestnania kde by sa im lepšie viedlo. Toľko už možno zistiť, že od kedy vstúpily do šivota ohľadom prístahovania sa prísnejšie nariadenia, počet prístahovalcov neubýva, ba práve naopak, dvíha sa.

Víchre a zemetrasenie. Z Fiume oznamujú, že bora, ktorá tam od viacej dní trvá, ešte vo väčšej miere zúri. Na Karste sú obrovské sňahové fujavice. V Quarnerovskom zálive premávka je zastavená, za to ale udalo sa tam predsa veľa nehôd. Osobná loď «Caronia», ktorá prináleží paroplavebnej spoločnosti Cunard-Line a ktorá v piatok 26. jan. ráno mala prísť do prístavu, nedošla. Prístavný úrad vo Fiume dostal zprávu zo stanice Santa Maria Leuca, že loď «Caronia» oznámila v bezdrótovom telegramme, že pre veľký víchor nemôže ísť ďalej. — Zo Záhrebu sdeľujú, že pre sňahové fujavice železnice neriadne prichodia. V meste zúri už od niekoľko dní obrovský víchor. V stolici bolo na viac miestach silné zemetrasenie. — Z Baňskej Bystrice (zvol. stol.) oznamujú, že tam minulé dni bolo 22 stupňov zimy dľa Celsiusa. Hron zamrzol, — V Satmári a na okolí padlo veľa sňahu, tak že vlaky meškajú.

Napadnutí žiaci. Z Pastúchova oznamujú, že do tunajšej štátnej občianskej školy chodí veľa takých žiakov, ktorí každý deň ráno prídu sem z ďalších dedín, ba zo Salgó-Tarjanu chodia žiaci do školy aj po železnici. Minulé dni asi 40 žiakov chystalo sa odísť, keď neďaleko železničnej stanice napadli ich chalani palicami a olovenými guľami, nožmi a kamením. Vyvinul sa skutočný poličný boj a viacerí boli ťažšie ranení. Jeden do IV. triedy chodiaci žiak zo sebaobrany strelil z revolvera na jedného chalana a ho i ranil. Po bitke žiaci ušli do školy, ale aj tam ich prenasledoval jeden chalán so železnými vidlami a hresiac, pýtal si zadostučinenie. V Pastúchove poličný útok vzbudil veľké rozčulenie.

Z kruhu policie. Minister vnútra tieto dni poslal všetkým hlavným dôstojníkom a okresným kapitánom štátnej policie nariadenie, v ktorom ich vyzýva, aby popisali tých policajných dôstojníkov, úradníkov a policajtov, ktorí ešte nevyslúžili vojančinu a týchto menoslov aby bez meškania predostreli ministromi vnútra. — Minister vnútra tieto dni vymenoval policajného kapitána Sátoraljauhelyu ku boku vládneho kommissára Ladislava Szabóva.

Sošili mu srdce. Z Triestu oznamujú, že nádenník Cesare Cavuli minulé dni sa pobil so svojim súdruhom, robotníkom Gentilim, ktorý ho nožom pichol do prsú. Smrteľne raneného Cavuliho odviezli do nemocnice, kde lekári konštatovali, že nôž vbehol Cavulimu do srdca. Lekári teda, aby zachránili život nešťastníkovi, sošili mu

ranené srdce a potom ho treli okolo srdca. Ťažká operácia, ktorej podobnú v triestskej nemocnici ešte nepreviedli, sa tak výtečne podarila, že lekári ufajú, že sa ranený nádenník vylieči.

Fajkou zapríčinené nešťastie. Z Aradu sdelujú, že v obci Madrinest udalo sa minulé dni veľké nešťastie. Gazda Štefan Flóra šiel na povalu svojho domu, aby sniesol ošípaným kukurice. Keď šiel po rebríku hore, horiacu fajku si strčil do vaku, aby náhodou nepodpálil strechu. V tom vaku ale, do ktorého si schoval fajku, mal aj dynamit, ktorý sa od horúcej fajky chytil a s obrovským hmotom vybuchol. Výbuch bol tak silný, že celú strechu domu vyhodil do povetria. Nešťastnému gazdovi dynamit odtrhol ľavú ruku a nešťastný človek bez výkriku mŕtvý spadol z povaly. Na výbuch sbehlí sa obyvatelia obce a horiaci dom udusili. Nešťastie hneď oznámili kráľ. fískalátu v Arade a žandarmeria zaviedla vyšetrovanie, že jako sa dostal dynamit do vaku Štefana Flóru.

Zbili socialistického vodcu. Z Makova píše, že na mestskom zasadnutí, ktoré minulé dni vydržovali, uzavreli, že pre familie náhradných rezervistov vyasignujú z obecnej pokladnice 3000 korún. Socialistickí zastupitelia ozvali sa proti tomu a toto obanoval socialista Jozef Barányi, ktorý na zasadnutí ani nerečnil, ani nehlasoval. Po zasadnutí ho totiž štyria ľudia začali palicou preháňať. Barányi skočil do jedného dvora, kde strelili naňho, ale ho netrafili. Prenasledovaný socialista vbehol do susedného dvora, kde ho gazda považoval za zlodca a ho zbil. V tom došli tu i prenasledovatelia a Barányiho zbil do krvi, tak že ho museli zaviesť do nemocnice.

Chýry zo Spiša. V Levoči sa istý Karol Zoch následkom uhlíčitého plynu zadusil. — V Smolniku dňa 12. januára robotníčka Katarína Miok, ako medzi železničnými šínami robila, naraz klesla na zem a zomrela. Zaisť ju porazilo. — V Kežmarku slúžka kníhkupca Mikolaja Reinera nedávno tak nešťastlivo spadla v stodole z pôjda, že viac ani nevstala. — V Šmeksi bolo tejto zimy do 13. januára 201 hostí. — Jána Horvátha, kaplána vo Vlachoch vymenoval spišský biskup za profesora náboženstva na levočské gymnázium. — V Hágoch kúpili gazdovia tú čiastku bývalého majetku biskupského, ktorú prešovský biskup v ich chotári mal. Za 270 jutrov skoro všetko lesného gruntu a krému dali 60 tisíc korún. Veľmi radostná je to vec, keď gazdovia tak pekne napredujú v hospodárskom ohľade. Daj Boh, aby tak všade robili! — V Haligovcach na neistý čas zavreli školu pre osýpky, ktoré veľmi panujú medzi deťmi.



HOSPODÁRSTVO.

O assekuráciach.

Nikto nepracuje, povedzme, tak na slepo, a nikoho práca nenie tak vydaná všeliakým nehodám, ako práca hospodára. Roľník zaseje semä, pobráni ho a po odbavene práci v úzkosti čaká božské požehnanie. Jak dlho musí čakať do žatvy! Čo všeličo sa môže stať dotedy! Sľaťa podežmujú myši, sysle, vrany a iní mýtnici. Môže ho sňah zadusiť, voda vymyť a suchota spáliť. Napadne ho sneh a hrdza, Poválajú ho víehre a prudké dažde. Zbije ho ladovec, upraží ho horúčosť, zkyzoží ho chrobač. A keď sa aj oslobodil hospodár od týchto nepriateľov, úrodu sožal a pozvážal, ešte ani vtedy nenie istý, či ju šťastlivo uloží do sýpky, lebo nech sa strhne jedon požiar a v obeť padne dom, maštaľ, stodola a kozol hospodárov. Zostane teda žobrákom. Kdežto on z tejto úrody mal vydržať domácnosť, platiť porcie a vyrovnaf svoj dlh. Ku komu sa má obrátiť o pomoc? Kto mu vynahradí utrpenú škodu?

Aby hospodár čo len ako-tak vynahradil škodu, ktorú mu môžu zapríčiniť požiare a ladovec, musí sa poistiť. Hoc potrebu assekurácie uzná každý hospodár, predsa sa najdu ešte mnohí, ktorí nepoistia sa oproti ohňu a keď sa niektorí aj poistia, nuž to len z čiastky, oproti ladovcu len daktorí.

Čo je tomu príčina? Hlúpa ľahostajnosť, ktorú tak často spozorujeme u jednotlivých malých hospodárov. Iní zase nezajú assekurácie, sú aj takí, ktorí zo skúposti nepoistujú, kdežto práve malým hospodárom má záležaf na tom, aby nezostali bez pomoci, keď ich stihne nejaké nešťastie. Lebo jedon požiar, ktorý zničí všetko imanie malého hospodára, spravi z neho hotového žobráka. Kto mu dá vtedy pomoc? Snáď bude dlhy robiť? Veď toto je práve také nešťastie ako požiar, alebo povodeň. Tu len assekurácia pomôže. Preto je assekurácia veľmi dôležitá vec pre hospodára, lebo len s ňou poistí sebe dom, maštaľ, stodolu, statok a úrodu. Assekurácia vynáhradu dá hospodárovi, keď ho navštívia: požiar, ladovec alebo povodeň, z čoho vidno, že assekurácia spojená je s ósom, lebo kto je poistený v čas požiaru, nenie utisnutý na milosrdenstvo bližných, nemusí dlhy robiť, aby sa

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 1/2, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 1/2 % tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku celom parcellovania povoľuje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

znovu mohol zariadiť, lebo však spoločnosť vyplatí mu tie peniaze, na ktoré sa dal poistiť a s tými už môže voľačo začať. A aby assekuráciu riadne mohol platiť, bude usilovnejším a hľadať bude aj z inšieho vyniesť pár korún a nielen zo zeme. Bude šporovným a pritom bude mať aj väčší úver.

Poistujúce spolky sú rozličné, tak podobne aj spôsoby poistenia. Najlepšia spoločnosť je tá, ktorá vopred určí, že ak veľký súčet obráti na vynahradenie škody, čo jej ale na vyše zostane z čistého výnosu, to lebo medzi údov podelí, dľa poplatkov, alebo pridá k základine.

Poistiť možno všetko: dom, maštaľ, stodolu, statok, náradie, život atď. Oproti ohňu možno poistiť lebo každú vec osobytne, alebo všetky spolu. V prvom páde o každej veci uzavrie smluvu, v druhom len jednu, v ktorej je pomenovaná každá poistená vec. Assekurovať treba lebo u spoločnosti, alebo u jej agentov, akožto plnomocníkov. Takýto nachodia sa v každej väčšej obci, alebo sú aj cestovní agenti. Prv, než by malý hospodár, ktorý nemá v tom zbehlosti, dal assekurovať voľačo, nech sa poradí lebo pána farára, alebo pána notára, vôbec zkuseného človeka, k židovi nech neide, lebo medzi cestujúcimi agentami nachodí sa vela nesvedomitých ľudí, ktorí človeka oklamú. (Varovať sa treba aj takých, ktorí na ráty tovar ponúkajú. Mnohí nezkúsení ľudia padli v obeť takýmto kmínom. Paliču na nich.) Týmto neslobodno dať peniaze, takzvané predbežné.

Pri poistení oproti ohňu do povahy berú povolanie staviska, či je ono dom, maštaľ, dielňa, humno, chliev atď., materiál z čoho je vystavené; krov, povala, výška, zdĺžka a šírka, tak aj dlažba jeho. Keď ale celé imanie assekurujeme, tak je ono v smluve po kuse pomenované; tak tiež aj statok, jednoročná úroda (zbožia, slamy, sena atď.). Cena toho všetkého v metrických centoch je hore vziatá.

(Dokončenie nasleduje.)



DOPISY.

Štiavnica.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Krešťane».

Do Štiavnice tiež chodí «Krešťan» od začiatku jeho narodenia. Ale dosiaľ veru málo čítal som v ňom o Štiavnici, preto chcem hlas dať tiež o našom meste. Opíšem, čo sa stalo dňa 28. decembra. min. roku v našom meste. Michal Szabó, vymenovaný hlavný župan chcel sa tento deň dať inštalovať, ale sa mu to nepodarilo. Mesto naše rozhodlo, že nebude inštalovať. Dňa 27. decembra popoludní prišlo vojsko, vyše 500 peších vojakov, 100 žandá-

rov, 56 husárov. Szabó šiel po železnici, ale mu v Novej Bani vybili okná a ho abcuovali. Potom na hintove išiel na Vinšachtu, ale študenti mu celú cestu zaplnili so strovmami, tak že veľmi ťažko prichádzal k cieľu. Dňa 28. decembra v meste boli sklepy zatvorené. Na začiatku mesta bola čierna brána, na ktorej bola šibenica spravená a na nej visel jeden obesený zo slamy. Vojsko bolo okolo mestského domu. Pred 10. h. prišiel hlavný župan z Vinšachty, kde spal, lež aj tam mu obloky povybíjali, sprevádzaný vojskom, ale zato záprtky lietaly na všetky strany. Každý, čo len mohol bol prítomný. Všetci kričali «abcug!» a tie najvyberanejšie mená dávali hlavnému županovi. Hlavný župan ale nikoho nenašiel na mestskom dome, prázdna bola izba výbornícka, ani jedon úd výboru sa nedostavil na inštaláciu. Pol hodiny čakal hlavný župan, že či nepríde voľakto do výboru. Pod týmto časom ale študenti inštalovali za hiavného župana jedneho, menom «Maco», ktorý basu nosieva cigáňom. Od rána už na hintove ho po meste v cylindri na hlave a hodnú flašu pálenky do ruky mu dajúc vozili. Pri ňom sedel jeho úradník, brat Maca. Študenti boli vojsko, ozbrojený metlami odratými. Bubon veľký a malý a taniere cínové robili muziku. Všeobecne bolo počut: «Abcug Szabó! Éljen Maco!» Naposledy pred očima hlavného župana Szabóva bol tento Maco inštalovaný za hlavného župana. Szabó sa díval z obloka na túto inštaláciu. Maco ďakoval s pálenkovou fľaškou za dôveru a povedal, že za liter páleného vďačne bude županom, vidiac, že Szabó aj tak prepadne pri tejto inštalácii županskej. Každý sa smial, ba ešte aj to vojsko, len Szabó sa triasol ako pytel vo mlyne, zubami len tak klepotajúc.

Naposledy Szabó vidiac, že nemá ani jedného človeka z výboru na mestskom dome a vidiac, že nemá ho kto inštalovať, zobral sa a v bunde odišiel z mestského domu zase medzi vojakmi na Vinšachtu a tak domov.

Maco ale keď vytriezvel, na druhý deň zaďakoval za hlavné županstvo, takže teraz zase znovu bude inštalácia. Kto vie, kto bude zase inštalovaný.

Toto bola štiavnická inštalácia. *Jeden prítomný.*

Belluša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý tento môj dopis uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Nedočítal som sa ešte nikde, čo by o nás niekto niečo uverejnil; preto som si umienil do verejnosti podať, ako sa my tu máme, aké sú naše pomery a ako sa pri tých pomeroch cítíme: a veru sa cítíme tak, ako by sme spali, so žialom musím povedať, že my tu spíme, nikto nevie o nás, a my sa veru o nič nestaráme; nášho ablegáta vyvolili sme už snáď 8 razy, a on ani nám len neprijde povedať, čo a ako je v krajine a čo tam robil za tie dlhé roky, pri čom je, či je ľudový a či liberál, len aby sme ho vyvolili a potom ho už viac nevidíme, až zase keď sa voľby začnú blížiti, vtedy prijde, aby sme ho zase dôverou počteli, a keď je vyvolený, už ho zase viac

nevidíme za 5 rokov; dobré je to starodávne porekadlo: «Fujas matias».

Naše pomery sú jednoduché, niekdy sa zídeme poshovárať a posťažovať sa, o svet sa nestaráme a svet sa nestará o nás, tým menej náš pán ablegát. Rozdielu nevieme medzi «ľudový» a «liberál» a najdu sa mnohí, ktorí povedia, že načo to aj vedieť, s tým si aj tak nič nespomôžeme a nič nevyhráme; porcie to neumenší a platí sa musí či tak, či inak, to je tá naša nešťastná politika. My potrebovali by sme odhodlaných ľudí, ktorí by ukázali ľudu pravú cestu a naučili ho poznať rozdiel medzi liberalizmom a ľudovou stranou.

Úrodu sme mali dosť obstojnú, a zvlášte zemiaky sa vydarili. Kedysi som čítal, že belušké žito sa ani bariátskeho nezlakne, čo je aj pravda, lebo stará merica vážila vlani do 52 kilov. Pred 40 rokmi, keď ešte nebolo železníc, tu bývali veľké trhy na žito. Bystrickí kupci aj 10 vozov na jednom trhu kúpili a odviezli, a včel čo vidieť, 1 alebo 2 merice sú na trhu. Kde sa to všetko podelo? Veď máme tie isté role a tých istých gazdov a gazdovstvo predsa upáda.

Máme my tu prameň blahobytu, ale ten tiež spí, asnáď na vždy, asi štvrt hodiny od mestečka v utešenej dolinke máme kúpeľ, volá sa Slatina, tá voda je síce studená, ale nie veľmi, lebo je pomiešaná s teplou a je sirková. Keby sa našiel znalec a tú teplú od tej studenej odlučil, bola by to potom voda taká, jaká sa nachodí v Trenčianskych Tepliciach. Hovorí, že tá voda už raz bola rozdelená, ale že sa tomu znalcovi málo dávalo za to, tak že to zase zasypal. Keby obec na to reskirovala, maľa by potom z toho pekný dôchodok. Je pravda, sú tam kotle na ohrievanie vody, aj studený kúpeľ v jednej veľkej izbe dosť v dobrom poriadku sa nachádza, len to je chyba, že je málo izieb na bývanie, takže keď prídu hostia, viac ako šesť osôb nemajú sa kde utiahnuť. Chodia aj sem ľudia dosť z ďaleka sa kúpať, a mnohí nezdraví aj sa už vyliečili.

Pre menších gazdov je tu veľká pomoc založená, a síce škola košíkárska, do 30 chlapcov a dievčienec učia sa a opakujú 6. triedu. Učia sa aj kreslíť, pri tom tiež každý učeň má primeraný plat a keď je už tovaryš, je tak vzdelený, že môže sám na svoju ruku otvorit dielňu.

Napokon netajím, žeby sme sa veľmi tešili, keby kresťanská ľudová strana vydržovala tu ľudové shromaždenie, a keby víteční rečníci ľudovej strany na tom pracovali, žeby náš ľud, ktorý je potajomky pri ľudovej strane a ktorý sa bojí svoje smýšľanie úprimne vyjaviť, neostíchal sa potom a verejne, kde je toho potreba, vyznať, že je s telom i s dušou pri ľudovej strane.

Občan.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kestane» uverejniť.

My ľudáci, kresťania a katolíci sme za potrebné našli v našom prievidzskom okrese a v celom vidieku jednu

špárkassu, banku založiť, aby náš chudobný svet mal opravdivú podporu medzi svojimi priateľmi a aby nebol prinútený sa obrátiť o podporu k svojim najväčším nepriateľom. Ja myslím, že vám nemusím opísať vašich priateľov a nepriateľov. Váš priateľ vám je vždy jednako, tak do očí ako aj mimo očí. Váš nepriateľ, ten je taký, že čím vám do očí krajšie vypráva a sa vám fatinkuje, tým viac vás chce klamať. Môžem vám povedať, že váš nepriateľ sedliaka len za chrapúňa drží a keď ho môže najlepšie oklamať, vtedy sa za chrptom z neho najlepšie smeje. Teda dávajte si puzor pri všetkom a nedajte sa na lep lapiť. Lebo už vieme, že vám sľubujú peniaze na 6 alebo na 7 percentov a potom vám rátajú 8 percentov. Tieto figle vám budem častejšie opisovať v našom milom «Krestane».

Naša gazdovská ľudová banka vydržovala svoje zakladajúce valné shromaždenie pod predsedníctvom veľkomožného pána Ernesta Sporzona dňa 17-ho januára po obede o 2. hodine v Prievidzi v katolíckom Kruhu. Prítomných akcionárov bolo vyše 160 a representovali 1200 akcií. Valné shromaždenie v najpeknejšom poriadku a s veľkou oduševnenosťou sa previedlo. Pán Koloman Brestyenzsky, ako direktor, ktorý si na založení tejto banky, tým najšlachetnejším úmyslom vedený, najviacej dal záležaf, opýtal sa všetkých prítomných akcionárov, či snáď niektorí z nich chce odstúpiť od akcií. Ale nielen že nikto neodstúpil, ale sa ešte ustavične hlásia noví údovia na akcie. Je už 125 akcií viac podpísané, ako sa vydalo. Na valnom shromaždení pekné reči držali pán veľkomožný Sporzon, pán veľkomožný Hayek, pán Rohács a pán Brestyenzsky, ktorý s tým dokončil svoju reč, že v mene božom otvárame našu gazdovskú ľudovú banku a začíname všetko naše účinkovanie.

Po slávnostnom otvorení banky prevedená bola voľba správy a vyvolení sú: za predsedu Ernest Sporzon, za správcu (direktora) Koloman Brestyenzsky; členovia správy: Teodor Móser, Matej Sósska, Michal Hoits, Valent Vancsó z Prievidze; Ján Tenczer a Ondrej Richter z Nemeckého Pravna; Ján Mokry z Nedožer; Jozef Liška z Novák; Ondrej Bobok z Veľkej Lehoty; Ján Lenhard z Lipníka. — Za dozorcov sú vyvolení: Jozef Peringer z Chynorán; Háyek z Novák; Franc Rohács a Jozef Tergina z Prievidze; Jozef Bossányi z Nemeckého Pravna; Ján Bumsel z Lazian; Pavel Solcsányi z Chrenoviec; Ignác Suster z Handlovej; Jozef Piš zo Sebedráž. Za pokladníka (kassíra) je vyvolený Štefan Kmetyko z Prievidze. Fiskálom banky je verný a neohrozený ľudák, ľudový fiskál dr. Dezider Hajts z Prievidze.

Konečne ešte raz napomínam našich občanov, aby sa nedali omámiť prázdnyimi sľubami, lež aby sa združili okolo ľudovej banky, ktorá je založená tým cieľom, aby Indu pomáhala.

Kým účinkovanie našej banky hospodárskej budúce obšírnejšie opíšem, trvám s úctou Verný ľudák.

Krestania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Účinkovanie nášeho srdca je to najzvláštnejšie pôsobenie ľudskej sústavy. Dr. H. Stoll, správny lekár chýrných kúpeľov Nauheim proti chorobám srdca spisom jeho: «Úvaha o škodlivom požívaní liehu a kávy» vysvetľuje na základe vlastnej skúsenosti v tisícero pádoch a pokusov početných lekárskech auktorit, že tropická káva následkom jedovatej látky Koffein je najnebezpečnejším nepriateľom nášeho srdca. Zvlášte koffeinu vlastné účinkovanie, ktoré nepretrženým požívaním kávy svaly srdca nášeho rozširuje a zoslabuje, z čoho nasledujú slabosť srdca a nápadý slaku, treba vziať do povahy. Ako výlučne spoľahlivý protielik tohoto odporúča tak spomenutý špecialista chorôb srdca, ako aj dr. Sig Erben v jeho časopise: «Zdravie» Kathreiner Kneipp sladovú kávu, ktorá bez ztráty príjemnej chuti ako dodavok bobkovej kávy škodlivé účinkovanie na srdce uľavuje, ba skoro celkom vyzdvibuje. Kathreiner Kneipp sladová káva však aj bez dodavku bobkovej kávy, je zvláštnym kávovým nápojom, ktorý behom mnohých rokov zavedený je už v nesčíselných rodinách, kde sa všade ako ten najzdravší nápoj dokazuje.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľiž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

Kreštania, kupujte len u kreštanov!



Starostlivosť našich gazdin slúži k dobrému rodine!

Kathreiner Kneipp sladová káva

je tá jedinná sladová káva, ktorá zvláštnym spôsobom dorábania Kathreiner dostáva príjemnú vôňu a ľúbežnú chuť bobkovej kávy.

Veľké jej, a všestranne uznané zdravotné výhody opetne uznané sú a potvrdené tými najvyššími hodnosťami vedomosti.

Pri veľkom úsporení v každom gazdovstve, každodenné požívanie jej je zvlášte pre mládež nevyslovnéj ceny!

Pri kupovaní spomenutý treba dôrazne meno KATHREINER a pýtať vždy len pôvodné balíky s ochrannou známku »Stará Kneipp«

Choroby žalúdka

najčastej predchádzajú ako zanedbané následky neporiadneho trávenia a zjavujú sa ako nechúť k jedeniu, bezsnosť, tlačenie, záha, žalúdočné krče, zdutie, hnusoba jediel, hlavy bôl, kašeľ s výhodom, bledosť, žltavka, kolika atď. Nehody tieto často celkom podkopu zdravie jestli sa proti ným nebránime. Proti všetkým nemociam žalúdočným najlepším liekom dokázali sa byť pod svetochvruým menom **Maria Cellenských** kvapiék žalúdočových

Brádi-ho kvapky žalúdočné

ktoré podporujú chuť k jedeniu, žalúdok posilňujú a vlasnosťou ľahkého prehnania su najvibornejšie.

Tisíce listín uznania a vďakov!

Pri kúpe v lekárňach trebá výlučne Brádi-ho žalúdočné kvapky pýtať a netreba sa dať nahovoriť ku iným liekom. Pozor nám treba dávať na červené zaobalenie na ktorom vidieť obraz Marie ako ochrannú známku a podpis dorabateľa.

Pred napodobinami sa tak za chránime keď si objednáme liek u dorabateľa:

K. Brádi-ho lekárň

«Ku Kráľovi Uhorska»

Wien, I., Fleischmarkt 12.

Pri predbežnom doposlani 5 kor. posielanie 6 flášiek alebo za kor. 4.50 3 deplované flášky franko.

Úpravu na žiadosť pošleme zdarma. 296



E. Brádi

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní. **Bartillovej ústnej vody**, jedna flaška 70 h. prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach, z úst. (franko-Zasielka 95. h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flau nepošlem. 298

Oznami prijíma administracia

Kreštan

■ ■ Budapest, ■ ■ Szentkirályi-u. 28.

30 dni k pokusu

dľa podmienok mojeho cenníka, teda **bez rizika** pre objednávateľa posielam špočtovou dobierkou moje:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, abych o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantomované spirál perá nielen pre tikadla, lež aj pre basy a klapne ľutu, má ďalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov. tri rady trub, mahagoni farbou politrované čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, du-

plované mešky, mesadné chránidlá a držadlá, veľkosť 31—15 cm. a stojí kus zl. 3.50. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zolašte pre deli po zl. 1.10, 2.—, 2.20, 2.40. Fajnejšie harmoniky po zl. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.— vybrať si možno dľa mojho cenníka. Moje harmoniky neni sú podrobená hraničnému mytu bo sú celkom české dōroby. Čo prosím do povahy vziať. Žiadne riziko. — Možno vymenčiť, alebo peňaze zpiatky dostať. Rozposiela špočtovou dobierkou vývozný dom hudobných nástrojov

HANNS KONRAD Brūx 1544. (Cechy.)
Velky cenník s mnohým vyobrazením posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

vyvozný dom hudobných nástrojov

Velky cenník s mnohým vyobrazením posielam sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Od
desaťročí
s veľkým uspechom potrebuje
sa proti **lámke** a
pakostnici

KRIEGNEROV
REPARATOR

V Rochusovej
nemocnici medzi
136 pádmí v 129 pô-
sobí **uplné vyliečenie.**

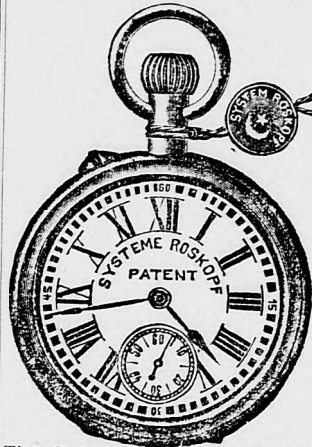
Malá flaška --- 1 kor.
Veľká flaška --- 2 kor.

K dostaniu 293/1
V **lekárni KORONA**
BUDAPEST, VIII., Káivín-tér nahoju Baross-u.

Rozposielanie poštou každodenne
poštovou dobierkou, alebo po pred-
bežnom doposlaní peňazi.

6 mesiacov na probu

Osem mesiacov kredit! Celkom zdarma!



a podobné jarmočné rek-
lamy **svetochyryna** firma
moja k odporúčaniu nepo-
trebuje. Ta už od rokov
rozposielam k úplnej spo-
kojnosti odberateľom mo-
jim moje pôvodne ameri-
kanskeho antimagnetického
sistému

Roskopf Patent An-
ker Remontoir ho-
dinky číslo 99.

s plombou v čiernej farbe
s ocelovou, alebo niklovou
pokryvkou, s patent-emaíl
cifferblatnom 36 hodiu
chôdby, poriadne preskú-
mané s 5 ročnou zárukou v
toboke z jeleňovej kože s
niklovou retiazkou a s oves-
níkom za K 4.— Tri kusky
K 11.50; 6 kuskov K 22.50.

Tiežodinky s dupľovanou pokrývkou K 6.80. Lacné Roskopf
sistému hodinky bez plomby ako ich mali hodinári a sklepári
predávajú kus za K 3.— Peňaze zpiatky prijíam, alebo
tovar v dobrom stave vymieňam aj po 6 mesiacoch. Rozpo-
sielanie stáva sas poštovou dobierkou, alebo pri predbežnom
doposlaní peňazi kroz prvú dielnu hodinarsku

HANNS KONRAD

== Brüx 1542. (Čechy). ==

c. k. úradne prisahaný šacmajster, vyznačený c. k. orlem riše.
zlatými a striebornými medailami výstev a 100.000 listinami
uznania zo všetkých končín sveta. — Cenníky s bohatými vyše
1000 vyobrazeniami na žiadosť posielaju sa franko a zdarma.

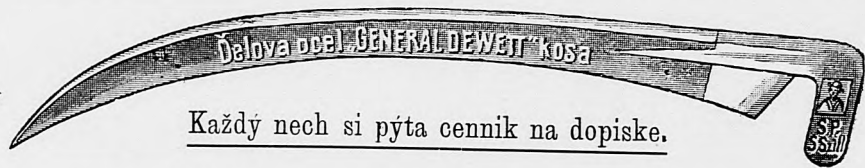
Len k 4. — s retiazkou s tobolkou.



Ochranná známka.

Darmo

pošle bárkomu obrázkový
cenník svetochyryných.



Každý nech si pýta cenník na dopiske.

General Dewett kanonocele kôs

PAVEL SOHR Somogy-Szill výlučný rozposielateľ svetochyryných kôs.

Z viacej tisíc listin uznania a podakovania uverejnujem nasledujúce:

Blahorodý Pane! Včel po žatve dávam Vám
na známosť, že som tých 16 kusov kôs, čo ste na
moje meno poslali obdržal, a dokázaly sa čo naj-
výbornejšie. Prijmite za to moje najuprimnejšie
vdaky. Váš ctiteľ

Ján Kis Máté
obyvateľ k.-sz.-mártonsky.

Ctena Firma! S predmetami onekdy objedna-
nými som veľmi bol spokojný. Prosím ctenú firmu
o doposlanie 10 kusov 90-cmtrových kôs a k tomu
20 osieliek s obratom počty a s dobierkou. S uctou

Stefan Peringer,
Budapest, VIII., Szigony-utca 5.

Velactený Pane! Objednané kôsy som v po-
riadku dostal a sme s nimi veľmi spokojní. Prv
som Vám nepísal, včel ale keď všetké 36 kusy sú
vyprobované dávam Vám na známosť, že všetky od
jednej do poslednej veľmi sa podarili. Daj Boh,
aby ste ešte mnoho takých kôs rozposielateľ mohol bo-
my v našej obci iné kôsy viac potrebovať ne-
budeme. Nech Vás Boh žívi. Eberndorf. S uctou

Alexander Varga, strojný kováč.

Blahorodý Pan Pavel Sohr! S dôverou obraciam
sa ku Blahorodému Pánu a prosím z tých dobrých

«General Dewett-kôs 16 90-cmtrových kusov, nech
sú čím tenšie a tuššie. Chvála Bohu, tie čo ste
vlani poslali sa všetky podarili a mého druhu kôsy
nedajú sa ani porovnať ku «General Dewett-kosam.
Toto je tá najlepšia kosa na svete. Pekne prosím
račte mi teraz priam tak dobrých ako vlani poslali.
Úfam sa že v našej obci nebudu viac potrebovať
iných ako sú «General Dewett-kôsy. V našom cho-
tári čvendží už 37 «General Dewett-kôs. Včel prosím
račte mi zas 16 kusov kôs poslali a 20 kladiviek
tak dobrých ako sú kôsy s poštovou dobierkou.
a. t. d. Garam-Vezekény. S uctou

Ján Varga Tóth.

Cteny Pane! S Vašími kosami čo ste nám
minulého mesiaca poslali veľmi sme sapokoini, za
čo Vám prajeme zdravia a sily. Kis-Jaranovác,
Stolica Belovár, o. p. Grubicsnapolaj.

Alexander Kercsmár, Ján Gáspár, Marcsák Mítár,
Ludvik Szeibert, Michal Szeibert, Petar Radukics,
Michal Kiss, Marcsák Sana, Nikola Csirkics.

Cteny Pane! Mám tú česť dať Vám na vedo-
mie, že poslané kôsy sú všetky znamenité a prij-
mite za to naše najväčšie vdaky. Budcúne len od

Vás budeme potrebné kôsy donášaf. Székelyhid.
Stolica Bihar. S uctou

Alexander Kopányi, Josef Kolotár,
Alexander Garda, Alexander Szabó.

Blahorodý Pan Sohr! Už som celkom zabudnul
povdáčnosť a vdaky vyslovif za kôsy vlani do-
poslané. V mene všetkých vyslovujem vdaky Pánu
Sohrovi bo tak kôsy, ako osielky a dva páry náko-
viek veľmi sa podarili čomu sa veľmi tešime.
A prosíme Boha aby Pána Sohru udržal v dobrom
zdraví a pri dobrej sile aby ste čím viac ľudom
poslužif mohol dobrými kosami. Ste hodny pochvaly
Szilvás-Ujfalu.

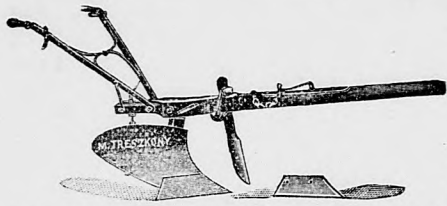
Kalman Hajduczky, stolársky majster.

Velactený Pane! Teším sa že Vám môžem na
vedomie dať, že kôsy vypadly k najväčšej spokoj-
nosti našej tak patriace ku nym osielky. Ja od-
porúčam každému gazdovi, čo potrebuje dobrú
kosu, aby si taku len u Vás a to «General
Dewett-kosu zaopatril. Úfam sa že na jar aspon
100 kusov objednam, bo medzi poslanými 11 kusmi
kôs nebolo ani jednej čo by sa nebola podarila.
Vašu kosu si preto každý vži, napodobnenu ale
chráni sa ako čert svätenej vody.

Ó-Verbasz, 16 novembra (Juzne-Uhorsko):

S pozdravom ctiteľ Fridrich Preitenbach.

Páni hospodári!



Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za nájdokonejšie uznanie hospodárske stroje

ako: mláfačky s oceľovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenniky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Biteše).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Zázrak priemyslu.



V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený. Splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 90 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože so pravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentovaného striebra vydlíčky,
- 6 kusov amerického patentovaného striebra jedáckich ližice,
- 12 kusov amerického patentovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky.
- 1 kus tajnové cukrové sitko. 286

42 kusov spolu len 6 zl. 90 kr. Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a vul len 6 zl. 90 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepai peniaze spatku dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je, d'álej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentovaného striebra závod WIEDEN, II., Rembrandstrasse 198. Teleron 14597

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov: Sprvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 80 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.

Kaloča, Ján Majorossy, kanonik. Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentovaného striebra pošlú.

Bozovič, Kr.-Sřrenska st. S. Keresztes hlavný slúžny. Jej Excellencia, barónka Edelsheimova čo najvřelsie odporúčala mne Váš stolový nábytok, prečo esádmn Vás, ráčte i mne dvojo takýchto nábytkor, po 6 zl. 50 kr. poslať.

Gr. Helena Tisza, rod Degenfeld-Schomberg. Zasielku som obdržal, veľmi som spokojný a budem to aj drulsým odporúčať.

Andrej Lehóczky kanonik a farár Zemplén-Szinna.



Grátis a franko pošlem komukolvek moj veľký cenník s vyšej než 1000 vyobrazením solidného hudobného tovaru každého druhu.

Hanns Konrad Erzgebirg doposielateľ hudobného tovaru — Brüx 1545 (Čechy).

Husle pre žiakov bez sľachka za zl. 2.40, 2.75, 3.40, sľachky osobitne po 40, 50, 70 kr. Citary, harmoniky na sklade. Žiadne risiko, možno vymeniť, alebo peňaže zpiatky obdržať.



Oznamy príjima

administrácia

„Krest'ana“

BUDAPEŠT,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Bez učiteľa bez poznania nôt môže ktokoľvek na mojom

„Accordeone křúkaniu“



hrat piesne, tance a marše. Zvřaštne odporúča sa ku svatbám, príležitosným zábavkám a výletom atď. Nástroj tento má 10 tikadiel, 20 hlasov 2 klapne k řúkaniu a stojí so sklou ku sebaučieniu 1 kus zl. 1.25, zl. 3.—, zl. 3.50. Accordeony v najtajnejšom vyhotovení a s najkřajšími klasmí kus po zl. 1.80. Rozposielka s počtovou dobierkou, a lebo pri predbežnom doposlaní ceny.

Hanns Konrad

vývozný dom hudob strojov Brüx Nr. 1543. (Čechy).

Veľký cenník vřš než 1000 vyobrazením.

Žiadajte si cenník



Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

Hanns Konrad

I. hodinová fabrika a exportní obchod BRÜX No. 1233. (Česko.)

Neni choroby vo vašom dome

keď si dáte doniest

KRÁLOVSKY-BALSAM,

tohoto kráľa všetkých balsamov, ktorý je výlučne istým liekom proti všetkým chorobám; tento ctyrny balsam zastavuje bolenie hlavy, lámku, pakostnicu reu u, bolenie zubov a krížov, lupanie v nohách, koliku, bolenie žalúdka, slovom proti všetkým chorobám najestejším liekom je Kráľovský-Balsam, preto je potrebné aby na pohotove bol v každom dome. Cena veľkej fľašky 2 kor. 65 hal.; 3 fľašky 6 kor. 65 hal. franko s počtovou dobierkou. K dostaniu u lekára

Franc Grósz-Nagy v Debrecíne 27. č. V Budapešti v lekární Jozefa Török, Király-u. 12.; s týmto liekom tiež objednať sa môže po celej krajice hajduság mast na fuzy, šom čase došiahnuť sa možu tie najkřajšie fuzy, 3 škatulky 2 koruny 15 hal. franko s počtovou dobierkou. 285

Kto trpí na lámku a reuma

nech neprobuje žiadne iné lieky a kúpi si jednu fľašku

Dr. Flesch-a liehu proti lámke

ktorý istotne hojí, pakostnicu, lámku, reumu bolenie rúk, nŏh a drieku ake pochádza od sedenia, preslenia, natrnutia a z vytknutia, taktiež i opuchliny hojí istej ako ktorý koľvek iný liek k vonkajšiemu, alebo vnútornému prijatiu. Působenie jeho badať možno i pri najstareších nemociach, proti ktorým ani kupele ani iné lieky nepomahaly. K dostaniu u vynalezca a výlučného dorabateľa

v Lekárni Korona Dr. Emila Flesch,

Győr, Baross-út 24. číslo. 291

Hlavný sklad v Budapešti v lekárnách Jozefa Török. Budapest, VI., Király-u. 12. a Andrássy-cesta 26 č.

1 1/2 decilitrova fľaška 2 kor. Cena „rodinné“ fľašky k dlkšiemu upotrebeniu 5 kor., 3 malé alebo 2 rodinne fľašky ob- jednane zasielaju sa franko.

Rákóczy horké pre žalúdok

nájistejší domáci liek proti chorobám zo žalúdka pochodiacim. Podporuje trávenie, následkom výsledku jeho chut k jedeniu zväčšujúceho chráni pred všetkými z jediel a nápojov povstavajúcimi chorobami, hati krče, náklomosť k dáveniu, závrat, hlavy bŏl, tlačenie žalúdka, záhu, zimnicu, koliku, neporiadne trávenie, grganie, zastavuje tučnosť. Zdravý človek môže zarovnak ako aj nezdravý liek tento požívať, bo on najlepšej účinkuje na celú sústavu človeka. Cena 1 fľašky 2 koruny. Pri predbežnom doposlaní peňazi, 3 fľašky franko 6 korún. Doposielanie počtou každý deň dvakřaf. Výlučný dorabateľ

Requiny Attila

lekárnik Budapešt VII., Külső Kerepesi-ut 24/10. Hlavný sklad: Jozef Török lekárnik, Király-u. 12., a Dr. Egger «Nádor» lekáreň Váci-körut 17. K odporúčaniu je zvláštne Requiny čaj na plúca, škatula 1.50 korona.